

GAZETA LWOWSKA.

We Wtorek dnia 29. Sierpnia 1815.

Wiadomości krajowe.

Ze Lwowa. — Na utworzony w Wiedniu dla Ces. Austr. Inwalidów nowy fundusz, oznaczono znowu w Galicyi:

W Cyrkule Lwowskim: Magistrat Królowski głównego miasta Lwowa 7028 Zr. 17 2/8 Kr. w Obligacjach rządowych. — Gmina Rokicieńska 5 Zr. — P. Mochnaccki Dzierżawca 50 Zr. — JX. Pleban w Powitoku 9 Zr.

W Cyrkule Żółkiewskim: Dominium Cieszanów 100 Zr. — P. Kuczarowska w Wanicwie, lednego dukata w złocie. — Dominium Podliski małe 50 Zr. — P. Czermińska 10 korcy żyta i 50 funtów wety, za sprzedanie których zebrano 236 Zr. 6 Kr.

W Cyrkule Przemyskim: P. Jan Szalowski 5 Zr. — P. Adam Tyczyński Dzierżawca 15 Zr. — Nieznajomy 50 Zr.

Z Wiednia d. 21. Sierpnia. — Polny Marszałek Xiążę Schwarzenberg rozkazał powracać bez odwłoki do Państw Cesarско-Austryackich pulkom jazdy i piechoty, które ciągnęły do wojska stojącego we Francyi, a których część przeszła była iuż przez Bawarskie miasto Ulm. Umyslny, wyprawiony przez tegoż Xięcia z Paryża goniec, przywiózł rzeczonym pulkom ten rozkaz.

C. K. Rada wojenna nadworną odebrała także z Paryża rozkaz, w skutku którego zaprzestano największej części uzbrojeń wojskowych w Kraiach Austryackich, tudzież uzupełnienia odwodów Galicyjskich i drugich bataliionów milicyi kraiowej (*Landwehre*). — Odebrała oraz też Rada z Paryża urzędową wiadomość, że i pierwsze bataliony milicyi kraiowej, oraz pułki pogranicza-

nemi zwane odesłane będą do Państw Austryackich, i że wówczas rozpuszczonemi być mają na urlop drugie bataliiony milicyi dla dopomagania w domach swoich gospodarstwu wiejskiemu.

Pierwszych dni Sierpnia odeszły z Wiednia do Medyolanu ekipaże Cesarские; posyłał tam także wszystkie pojazdy galowe, a robią jeszcze 6 nowych pojazdów, na których wymalowanym będzie tylko herb Lombardzki.

Nadeszła pewna wiadomość, że nie tylko wszystkie dzieła kunsztów, zabrane przez Francuzów z Wiednia w czasie wojen dawniejszych, powróconemi będą, ale nawet i te, które Francuzi z Lombardzkich miast Medyolanu, Wenecyi, Mantuy &c. w skutku formalnych umów r. 1796go uwieźli. Równie też otrzyma nazad Dom Este najkosztowniejsze obrazy swoje i dzieła starożytne, które r. 1796go ówczasowemu Jenerałowi Bonapartemu wydać był musiał.

Pani Murat ciągała na 5 lat odległy o 4 mile od Wiednia zamek Haimburg od domu kupieckiego Fellner i kompanii, za czynsz roczny 6000 Zr. w monecie śrebrnej i będzie w tym zamku mieszkać. Przy spisaniu rzeczy, które Pani Murat z Tryjestu przywiozła, znaleziono 1,800,000 dukatów w złocie, 120 cetnarów śrebrnego naczynia, dyamentów za 3 miliony najmiej rachuiąc, tudzież wiele kosztownych obrazów i dzieł starożytności. Głoszą, że te obrazy i dzieła zasekwestrowano. Reszta majątku została ię zapewnioną.

Z Karlsbadu d. 14. Sierpnia. — Tyle mamy tu gości, że zaledwie pomieścić się mogą. W téj chwili jest ich około 1000, a 948 takich, którzy leczą się wodą tutejszą.

Nacisk do źródła, zwanego Neubrunnen, jest często między godz. 6ią i 7mą żrana tak wielki, że piąty wodę dopiero po długiem czekaniu dostać ię mogą. Dla czegoż tak mało cenią dzielną zdroj, Bernandsbrunnen zwany! Ale często ulewy i zimno-wilgotna pora tego lata, są powodem skarg wielkich i sprawiedliwych. Do tę fizycznej przeszkody łączy się jeszcze moralna, gdyż goście odosobniają się bardzo według narodowości i politycznych zdań swoich. Co za niderzeczność! Czyliż pomocna natura nie warzy tu dla wszystkich w wielkim kotle swoim? Dla czegoż więc ci, którzy tu przyjeżdżają dla poratowania zdrowia swojego, wpuszczają przez swę separatyzm krople żółci do uzdrawiającego pułhara? — Pracują około gościnia między Sacem i Karlsbadem. Nagle potrzebnem jest dokończenie dobrego gościnia między Cieplicami (Teplice) i Karlsbadem.

Hiszpania.

Listy z Bilbao pod d. 27. Czerwca (zawarte w Gazetach Angielskich) donoszą, że Król Hiszpański żądał od kupców tamecznych pożyczki 2 1/2 milionów realów w monecie brzęczącej, obiecując płacić prowizyi po 6 od sta. Zaprowadzono do więzienia Przetożonego kupców dla tego, że ci summy tę pożyczyc nie chcieli. Takieże same summy domagał się Król w mieście S. Ander, a powodem tę surowości miały być koszta wyprawy przeciw Francyi.

Według późniejszych doniesień z Bilbao złożyli tameczni dóbr posiadacze i kupcy trzecią część powyższey summy, lecz tak się przez to wycięczyli, iż postanowili wystać do Madrytu Deputacyę z prośbą o opuszczenie reszty summy, której nie są w stanie dopłacić.

Gazeta Angielska Times z dnia 28go Lipca donosi o wypadku wydanego na tak nazwanych Liberales (wolno myślących) wyroku Królewskiego:

Catero, O'Connea i Pardo skazani są na karę (jaką?), którzy są warci iako naczelnicy klubu w kawiarni Esperanza i iako główni wspieracze planu rewolucyjnego pod pozorem dobroczynnych zamiarów &c. Terica, Arrecochra i Grarica skazani na wygnanie z Kraiu, a Cridell musi całę ry lat służyć za prostego żołnierza. Pera-

beles musi przez dwa lata pielegnować chorych w szpitalu, a potem poyść na wygnanie do Prowincyi Gallicyi, zkąd ani do Madrytu, ni też do innego stołecznego miasta Królewskiego o 10 mil zbliżyć się nie może. Llane i drudzy w liczbie dwudziestu osądzeni są na grzywny i zapłcenie kosztów procesu. Inni nie mogą przez 6 lat piastować żadnego publicznego urzędu, ieżeli nie złożą najmocniejszych dowodów wierności i przywiązania swojego do Monarchy. Bardzo wielu uwiezionym przebaczone lub uznano ich za niewinnych. — Gazeta Times nazywa te wyroki okrutnemi i tyrańskimi.

Dostrzegacz Austriacki, który powyższy artykuł takż umieścił, przydał do niego co następuje:

„Nie pomyliemy, dla czego Redaktorowie Gazety Times, którzy, gdy o ukaraniu winowayców we Francyi jest mowa, wszędzie chcą tylko widzieć szubienicę i kołoto, a temu środkowi zbawienney i sprawie, dlwę surowości w Hiszpanii, tak bardzo przy ganiają.“

Indye Wschodnie.

Król Kandy dostał się na wyspie Ceylon d. 13. Lutego r. b. w niewolę Angielską z dwiema żonami i całą rodziną swoją. Stołicę jego zająli Anglicy bez najmniejszey straty, zdobyli niezmierne skarby i zhołowali sobie całę Królestwo. Jenerał Browning postął Xięciu Rejentowi Angielskiemu berko i pałas Króla, którego własn ludzcie jego zdradzali.

Powodem wojny z Królem Kandyyskim na wyspie Ceylanie, miało być zamordowanie postaćca Angielskiego. Własn jego Poddani wydali go, gdy uciekał z familią swoją. Podbicie całę wyspy uważać teraz można za skończone. W stolicy Kandy dostała się żołnierzom Angielskim wielka zdobycz. — Na wyspie Ceylanie posiadali dotąd Europejczycy tylko przybrzeżne Kraie, ale wszelkie ich usiłowania podbicia Kraiu wewnętrznego zawsze speliły. Tak Portugalczycy, iak Hollendrzy i Anglicy przedarli się wprawdzie do samęj stolicy Kandy i zburzyli ją, gdyż po większey części z samych tylko chat się składała, ale zawsze przymuszeni byli opuścić ją za siłą, ponieważ przez nieutorowane górzyste lasy żadnego związku utrzymać nie mogli. Możliwież Anglicy, nauzeni wcześniejszemi nie-
szczęściami, pomyśleli o porobieniu dróg dla

wojska, dla zapewnienia sobie posiadania wyspy, która nie tylko jest ważna dla drzew cynamonowych, ale też dla położenia swego i portów, w których okręty w każdéj porze roku bezpiecznie stać mogą, i która szlusznie nazwana jest kluczem Indyi.

Wielka Brytania.

Pisma publiczne wyciąły z Gazet Angielskich następujące wiadomości z Londynu pod d. 4. Sierpnia:

Nigdy nasz Gabinet nie był tak zatrudniony jak teraz. Nie masz dnia, w którymby się nie zgromadzał. Sessye jego długo trwają, i prawie po każdéj wysyłani są gońcy na ląd stały. Wszystko oznacza, iż teraz nader wielkiej wagi rzeczy są w robocie, ale narady względem nich są głęboką tajemnicą.

Dnia 3. Sierpnia odbyła się Rada gabinetowa w Wydziale interesów zagranicznych. Posiedzenie trwało od godz. górnéj do siécy. Postanowiono na téj radzie, jak mówią, że P. Hamilton, Podsekretarz Stanu w Wydziale interesów zagranicznych, niebawnie ma się udać do Paryża. Będzie mu towarzyszył posłaniec Stanu. Po skończonéj radzie przybył z Paryża P. Harwey z nadzwyczajnym pismem. Sądzą, iż, jeśli ono nie zawiera nowego traktatu Paryżskiego, to przynajmniej zasady, względem których Mocarstwa sprzymierzone już się zgodziły.

Dnia 4. Sierpnia przywiózł Posłaniec Stanu, Pan Ward, pismo Lorda Castlereagha z Paryża. Rozesła się natychmiast po téj pogłoska, że przedugodowe warunki pokoju między Sprzymierzonymi a Francją zawarte zostały. Wszelako o tém nie pewnego twierdzić nie można, a nawet sama pogłoska o tym ważnym przedmiocie zdaje się nie mieć pewnej zasady, mamy albowiem powód wierzenia, że zawarcie pokoju nie jest jeszcze tak bliskie, a tego dowodzi okoliczność, iż wczoraj zaraz po nadejściu powyższego pisma posłany był telegrafem do Plymouth rozkaz, aby druga dywizja, składająca się z wojska świeżo przybyłego z Kanady, zamiast wysadzenia iéj na ląd w Anglii, natychmiast zawieziona była do Ostendy.

Telegraficzne wiadomości dochodzą z Londynu do Portsmouth w trzech ćwierciach minuty, i równie tak prędko przychodzi na nie ztamtąd odpowiedź do Londynu. Z Plymouth, w porcie którego stoi okręt

okręt Bellerophon, dochodzą do Londynu przez telegraf wiadomości w dwóch minutach.

O Napoleonie donoszą Gazety Londyńskie co następuje:

Maytkowie mają szczególniejszy sposób uwiadomienia widzów o tém, co Bonaparte czyni. Piszą oni kredą na desce, którą potem wystawiają, krótkie doniesienie o jego różnych zatrudnieniach, iako to: Śniada. — Jest w Izbie u Kapitana Maitland. — Siada do stołu. — Przychodzi na pokład. — Pisze &c. Dotąd czasem w jednym dniu około 1000 batów, mających na sobie 6 do 8000 ludzi, płynie około okrętu Bellerophon, dla widzenia uśmiechniętego zwierzra (tak nazywają Bonapartego).

Nieiaki Capell Lofft w piśmie przesłanem do wydawcy gazety Morning Chronicle usiłuje dowieść, że się nie godzi Bonapartego postać na wyspę S. Heleny. Pismo to zaczyna się temi osobliwzemi słowami: „Wiadomość, że Wielki Napoleon wcale nie może wysiąść na ląd, i że podobno posłany będzie na wyspę S. Heleny, prawie mię zmęczyła, lubom oddawna przywykły wiele cierpieć i wszystkiego oczekiwać.“ Dalej czyni zapytania, czyli Bonaparte (którego zawsze nazywa Cesarzem) może być uważany za jeńca wojennego? Lubo nie jest na ziemi Angielskiej, jest wszelako pod opieką praw Angielskich. Czy wyśłanie jego na wyspę S. Heleny może być nazwane wygnaniem lub wywołaniem z Królu? Wionym paragrafie tak pisze: „Gdy Bonaparte przybył do Anglii, i jest pod Jurysdykcją Admiralicji, ma przeto prawo dobrodziejstw ustaw naszych. Żaden niewolnik nie może przybyć do Anglii, żeby nie był wolnym; a żaden człowiek, choćby był największym złoczyńcą, nie może być wywieziony bez wyroku. Nie mamy nic przeciw środkom, iakich bezpieczeństwo publiczne wymaga; lecz prawa Angielskie nie powinny być nadwerężone.“

P. Banbury powrócił do Londynu. Uwiadomił on Bonapartego o postanowieniu Rządu Angielskiego i Mocarstw sprzymierzonych postania go na wyspę S. Heleny. Słuchał Bonaparte tego uwiadomienia z zupełną spokojnością. Uczynił kilka zapytań bez najmniejszego porozu troskliwości, sprawując się podczas całej rozmowy z wszelkimi oznakami poddania się losowi swojemu w najgrzeczniejszy i najbardziej uymujący sposób.

Okręty, miające zawieźć Bonapartego na wyspę S. Heleny z stosowną osadą pod Admirałem Cockburn, który obejmie dowództwo na stanowisku przy przylądku Dobrey Nadzlei, już się zebrały w Plymouth. Nie wiadomo jeszcze, czy Bonaparte weźmie z sobą skarby swoje, i iak wiele. Zapewne nie zostawią mu żadnych sposobów knowania nowych intryg. Koszta na utrzymywanie jego, według oznaczenia Mocarstw sprzymierzonych, opędzane być mają przez Rząd Francuzki. Dozor nad nim na wyspie S. Heleny będzie bardzo ścisły. Nic, jeśli jeszcze ma iakie czucie, nie powinno dla niego być dotkliwszém nad to, że wcale odłączony od politycznego świata nie będzie mógł odbierać żadnych pism i listów. Nie dojdzie go na przyszłość nic pisanego, coby wprzód nie było odpieczętowane i czytane. Za przybyciem na wyspę S. Heleny z małym orszakiem służących i kilku nieszkodliwych osób, póty zostawać ma na okręcie Northumberland, aż mieszkanie dla niego, jako więźnia Stanu, będzie urządzone. Nie będzie mu wolno przechadzać się, iak pod strażą wojskową, która natychmiast ma do niego strzelać, gdyby chciał umknąć. Kilku z jego służących rozumie ięzyk Angielski, i dotąd zazwyczaj kazał sobie przez Panią Bertrand czytać Gazety Angielskie, a szczególnoicy te, które zawierają rozprawy przeciw niemu. On sam rozumie cokolwiek po Angielsku, i chce teraz jeszcze więcej ćwiczyć się w tym ięzyku. Zdaje się, iż widok tylu tysięcy ludzi, życzących sobie widzieć go przy Plymouth, ukontentowanie mu sprawnie. Kazał pisać listy do różnych członków familii swojej i innych osób we Francyi; ale te zapewne bez ścisłej cenzury nie będą odesłane.

Słychać, że Bonaparte otrzyma pozwolenie zabrania z sobą na wyspę S. Heleny 3 Adjutantów i 12 służących. Według innych, zostawiony mu będzie jeden tylko służący i kucharz. Lekarz jego nie wielką ma ochotę towarzyszenia mu na wyspę S. Heleny. Inni mówią, że Bertrand i Montholon także z nim popłyną. Na Bertrand a Gazety Angielskie mocno się teraz srożą; mówią bowiem, że on to kierował całym planem spisku Bonapartego; że na ten koniec tajemnie z wyspy Elby udał się do Paryża dla naradzenia się ze spiskowymi, i że to wszystko uczynił, przesławszy wprzód Królowi poddanie się mu na piśmie.

(Gazeta Wiedeńska pod d. 21. Sierpnia doniosła urzędownie, że goniec, wyprawiony z Paryża dnia 10go tego miesiąca od Xięcia Metternicha Ces. Austr. Ministra interessów zagranicznych przywiózł do Wiednia wiadomość, iż w Paryżu odebrano z Londynu urzędowe oznajmienie, w skutku którego doniosł telegraf z Plymouth pod dnem 8. Sierpnia, że Bonaparte wsiadł na okręt Northumberland i pojechał na wyspę S. Heleny.)

F r a n c y a.

Jedna z Gazet Niemieckich zawiera następujący artykuł:

„Na liście proskrypcyjnén, umieszczonén w Monitorze Paryżkim z dnia 26go Lipca, nie masz między tymi, którzy Sądowi wojskowemu oddanymi być mają, żadnych prawie Republikanów; stoją na niej tylko sami Bonapartyści, którzy jednak teraz, gdy Naczelnik ich jest poymany, mnożą iak owi niebezpiecznymi się być zdają. Jenerał Bertrand, który Naczelnika swego w nieszczęściu nawet nie opuścił, i który w ogólności znanym jest iako mąż prawy (iak n. p. w Tryjście, gdzie roku 1810go był Gubernatorem, wszystkich głosy to potwierdza), zasłużył pewnie na daleko mniejszą karę, aniżeli nie ieden jakobiński intrygant. . . Najwięksi zaś i najwściekleysi demagogowie i męże rewolucyi, iak sami się nazywali, skazani są tylko na wygnanie do swoich Departamentów, zapewne dla usunięcia ich z bliskości wojsk sprzymierzonych. Jednakże właśnie tych, należałoby najpierw pozbawić zupełnie sposobności i mocy szkodenia.“

Według doniesień Gazet Paryżkich, obchodziło wojsko Pruskie d. 3. Sierpnia rocznicę urodzin Króla swojego, ogłoszoną stokrotnym z dział wyrzutem. NN. Monarchowie sprzymierzeni byli na popisie gwardyi Pruskiej na Polu Marsowem. O godz. 4tęj po południu częstowano te tam w obecności Monarchów. Wieczorem oświecony w Paryżu domy, koszary i szpitale zaśięte przez Prusaków.

List z głównén Pruskiej kwatery Rambouillet, pisany dnia 8go Sierpnia, a umieszczony w Gazetach Berlińskich, zawiera co następuje:

„Główna kwatera Xięcia Blüchera wyruszy ztąd dnia 10go tego miesiąca. Xięć

odprawi popis wojska Pruskiego, stojącego wzdłuż Ligery, i uda się przez Orleans, Chartres, Chateaudun &c. do Caen dla założenia tam głównych kwatery w Departamencie Calvados, niedaleko brzegów morskich. — Głoszą, że według umowy wysokich sprzymierzonych Mocarstw, rozdzieloną będzie Francya na dwie części, z których jedna osadzona będzie przez wojska sprzymierzone, a druga zostanie pod wolnym zarządkiem Ludwika XVIII., któremu wprowadzić wojsko Ligerę hołdowało, lecz, że się dotychczas jeszcze na różne partie dzieli, wkrótce rozwiązaniem zostanie. Wreszcie stosunki, które osadzenie Państwa Francuzkiego sprzymierzonym wojskiem niezbędnie koniecznym czynią, tak długo tymczasem trwać mają, póki, los Francyi rozstrzygniętym, i zasady trwałego pokoju z Narodem tego Kraju na pewnym rękojmi ugruntowanymi nie będą.

„Dnia 5go Sierpnia zaszyły w Paryżu rozruchy, z powodu których musiano powstrzymać działa na mosty. Mówią o pewnym episku przedmieścia S. Antoniego. Przez cały dzień i noc słyszano ciągle kolejne okrzyki: „Niech żyją Burboni! Precz z Burbonami! Niech żyją Sprzymierzeni!“ Xięciu Blücherowi wykrzykiwano także wiwaty w niektórych towarzystwach dobrych Francuzów. Mówią, że Sprzymierzeni Monarchowie poczynili przygotowania do wyjazdu z Paryża, i poruczyli czynności dyplomatyczne pełnomocnym Ministróm swoim.

Dnia 7go Sierpnia, NN. Cesarz Austriacki i Król Pruski odprawili wielki popis wojsk swoich na Polu Marsowem. Natomiast odprawił N. Cesarz Rosyjski także popis swojego wojska.

Ze wojska sprzymierzone nie zaraz Francję opuszczają, okazuje się to z następującego, w Gazetach Paryżkich umieszczonego wojsk rozkładu: Prusy zajmą Bretanię i wszystkie Departamenty między Ligera i Sekwana; Anglicy, Belgijanie i Haonoweranie, zostający pod dowództwem Xięcia Wellingtona, osadzą Departamenty między Sekwana, Belgium i Marną; Austriacy, Piemontczykowie, Bawary, Wirtemberczycy, Departamenty między granicami Włoch i Szwajcaryi aż do Orleans. Alzacya osadzona będzie przez wojska Bodeńskie i Saskie pod zwierzchnim dozorem Austrii. Rosyjanie zajmą Lotaryngię i Departamenty nad

Marną leżące. W Prowancyi pozostanie tylko część Angielskiego i Piemontskiego wojska, które w okolicach Marsylii i Tulonu na leżących stacjach będzie. Paryż i okolice jego zajmą różne korpusy wojsk sprzymierzonych.

Gazeta urzędowa Paryżka (*Gazette officielle*) zawiera następującą Notę:

„Końcem przeprowadzenia do porządku wszystkiego, co się ściąga do potrzeb wojsk sprzymierzonych, stojących we Francyi, ustanowioną została ze strony czterech Dworów, stosownie do 7go artykułu (*umieszczonego w 66tym Nrze Gazety naszej na stronni-
cy 65*) Noty z dnia 24go Lipca, Komisya administracyjna. Podpisani mają wiadomości Ministerium Królewskie, iż Członkami tej Komisyi są: ze strony Austrii JW. Baron Baldacci, Minister wojsk Austriackich; ze strony Prus JW. Baron Altenstein, Królewsko-Pruski Minister Stanu; ze strony Anglii JW. Donnamar, Komissarz naczelny wojska Angielskiego; ze strony Rosyi JW. Bułgakow, Ces. Ros. aktualny Radca Stanu. — Gdy interes Króla Francuzkiego i Sprzymierzonych wymaga tego, aby rzeczona administracyjna Komisya weszła bez odwołki w związek z będącą w równym zamiarze Królewsko-Francuzką Komisją, przeto wyzwalają się Ministrowie Jego Chrześcijańskiej Mości do podania podpisanym Ministróm sprzymierzonych Dworów nazwisk osób, mających składać centralną Komisję J. K. Mości, aby obiedwie Komisye w prosty związek wejść mogły. Podpisani proszą przyjąć wyraz &c. — W Paryżu d. 3go Sierpnia 1815.

(Podpisy) Castlereagh, Hardenberg, Nesselrode, Metternich.

Xiążę d'Angoulême, który po wiaździe Ludwika XVIII. do Paryża powrócił z Hiszpanii do Francyi, i niejakimczas w Tuluzie jako Namiestnik Królewski przesiadywał, przyjechał d. 7. Sierpnia w cichości do Paryża. Miał on na sobie mundur 10go pułku, który mu tak stale był wiernym. Poszedł natychmiast do Króla i do Monsieur (Ojca swojego), a potem odwiedził sprzymierzonych Monarchów, którzy go znowu nawzajem odwiedzili. Xiążę Bourbon przybył d. 3. Sierpnia do Bordega-

iii (*Bordaux*), gdzie go z największymi okrzykami radości przyjęto.

N. Król Francuzki wydał d. 20. Lipca urządzenie, mocą którego dane Gazetom wszystkie upoważnienia jakiegokolwiek bądź rodzaju tak dalece odwołał, iż żadna z nich bez nowego upoważnienia Ministra Policji wychodzić nie może, a to: w Paryżu począwszy od 11go Sierpnia, a w Departamentach od dnia 20go tegoż miesiąca. Prócz tego będą wszystkie Gazety podlegać roztrząsaniu Kommissyi, której członków mianować będzie Król na przedstawienie Ministra Policji. Powodem do tego urządzenia była następująca sprawa, zdana Królowi przez tegoż Ministra:

„N. Panie! — W. K. Mość rozkazałeś urządzeniem swoim w dniu 20tym Czerwca wydanem, znieść wszelkie ograniczenia druku, uchwalone prawem z dnia 21go Października roku zeszłego. Jednakże niepodobna będzie rozciągnąć we wszystkich czasach tę wolność na pisma publiczne i czasowe, a w obecnym stanie Francyi i Europy, w posród tylu namietności, które Mocarstwa chcą uspokoić, muszą Gazety, podpisujące i rozdrażniające te namietności, podlegać nowemu prawodawstwu. Cały Lud czyta je bezpłatnie na miejscach publicznych, a gdy liczba ich jest ograniczoną, przeto nie mogą podawać żadnego przeciwnego jadowi środka, jaki znajduje się w massie literackich płodów tam, gdzie wolność druku sama się łagodzi. Pisma te, zawierając w sobie nowiny, oznajmienia, skargi i dosyłane Redaktorom ze wszech stron rozprawy, stają się oraz teatrem walki dla wszystkich namietności, a nawet sama chciwość pieniędzy znajduje w tém swoją korzyść, że pismom wyłączony kolor tony, lub owę party nadaje. Doświadczenie nie zostawia żadnej wątpliwości o złém, jakie one rządzą, tudzież o niebezpieczeństwie zostawienia im absolutnej wolności. Codziennie wiktają nas w potwarze z Obcymi, a wzbudzaąc codziennie nieufność, niszczą tém samém wspólna myślnie usiłowanie W. K. Mości, czynione w celu połączenia umysłów i zagojenia rad Państwa. — Proponuję Ci więc Najjaśniejszy Panie, aby wszystkie periodyczne pisma poddać dozorowi Kommissyi, złożonej z mądrych, iasno widzących Mężów, którzy będąc przez Ciebie mianowanymi, zyskają niepodległość i poważenie.

Mam honor przełożyć W. K. Mości urządzenie w tym zamiarze. — Jestem &c.

W Paryżu d. 8. Sierpnia 1815.

(Podpis) Xiążę d'Otranto.

Dnia 31go Lipca przybył Marszałek Macdonald (Xiążę Tarentu) do Bourges, główny kwatery woyska Ligery, i objął nad niem nazajutrz naczelną dowództwo. Marszałek Davoust prosił o dymisyę i otrzymał ją. Woysko będzie rozłożonem na leżach i zatrzyma dotychczasową organizacyę swoją.

N i e m c y.

Xiążę Sasko-Koburski, Dowódca naczelný Królewsko-Saskiego korpusu woyska, wydał w Frankfórcie nad Menem do tegoż korpusu następujący rozkaz dzienny:

„Sasi! N. Król Jegomość, Pan Wasz, powierzył mi nad Wami naczelną dowództwo; pochlebném jest dla mnie to zaufanie Najjaśniejszego Krewnego moiego, a ciesząc się z tego, że Saskim Ziomkom moim złożył mogą dowody méy zyczliwości i ciągłego do nich przywiązania moiego, staję z ukontentowaniem na ich czele.“

„Ufając dowiedzionemu tylokrotnie męstwu Waszemu, wyglądam z niecierpliwością téj chwili, w której wstapiemy w szeregi woysk walczących, i spodziewam się po Was, że uzbrojeni w odwagę i ducha publicznego, zalecać się będziecie nade wszystko umiarkowaniem, porządkiem i zgodą.“

„Przeciwnie, nadspodziane okoliczności, przeszkodziły Wam niestety waleczni Sascy Zolnierze, mieć udział w rozpoczętym boju. Udało się naszym współtowarzyszom broni okryć się sławą i odnieść różne zwycięstwa nad nieprzyjacielem; ale ón nie jest jeszcze zupełnie pokonanym; pozostaje Wam jeszcze widok okazania doświadczonej odwagi i uległości Waszey dla dobra Niemiec.“

„Spieszmy więc potączyć się z woyskiem Xiącia Sehwarzenberga, który nam tak przyjacielskie obiecuje przyjęcie, i okażmy temu Wodzowi, że godni jesteśmy zaufania jego.“

„Jen. Porucznik Lecoq, który dzielił z Wami nie jeden los, nie jedno niebezpieczeństwo, zostanie, iak dotąd, wposród Was; z nim to starać się będzie o dobro Wasze.“

„Lubo Was los dotkliwie doświadczył, przeciez, pozostawszy tak wiernymi Królowi

Waszemu, będziecie takimi także dla świętęj sprawy wspólnęj naszęj Niemieckiej Ojczyzny i Europy. Polegam na Was!"

W Frankfórcie nad Menem d. 25. Lipca 1815.

(Podpis) Ernest, Xiążę Sasko-Koburgski.

(Wojsko Saskie, które się pozostało N. Królowi Saskiemu po odłączeniu tych żołnierzy, którzy będąc rodem z wcielonęj do Prus części Saxonii, stali się żołnierzami Pruskimi, połączyło się nad Renem z przybyłymi tam pod dowództwem Xięcia Sasko-Koburgskiego 8ma nowo-utworzonymi batalionami i ciągnie śpiesznemi pochodami przez Luneville, Dijon nad Ligerę.)

Dnia 17. Lipca oddano większą część Kraju Fuldyjskiego koronie Pruskiej. Minister Austriacki Baron Hagel uwolnił mieszkańców od ich obowiązków ku Rządowi tymczasowemu, a Kommissarz Pruski Metz ogłosił obcięcie Kraju tego w posiadłość Króla Pruskiego. — Mniejsza część Kraju Fuldyjskiego podlegać będzie berłu Austrii, a szczególniej miasteczkości Saalmünster, Brüchensau, Hamelburg i część Biberstadtynu, i zależeć będzie od wielkorządów Arcy-Xięcia Karola, w Moguncyi.

Z Hamburga donoszą pod d. 26. Lipca co następuje:

„Uwięzienie Napoleona sprawiło wielki ruch w giełdzie tutejszey. Kupcy wysłali wielu gońców w spekulacyach handlowych do Kopenhagi, Sztokolmu, a osobliwie do Petersburga z poleceniem nakupienia papierów Angielskich, gdyż spodziewaia się w tych miastach podskoczenia Angielskiego kursu. Osiedaia tu wciąż jeszcze obcy kupcy, którzy znaczne domy handlowe zakładają, a między innemi szczególniej Anglicy i Amerykanie, którzy interessa handlowe ziemskow swoich w swoje ręce zagarniaia. Z tego powodu nie miło są w Hamburgu podobne osiedłości. Anglicy zawalają targ Hamburgski rękodzielnymi towarami swoimi tak dalece, że za naylichsze ceny sprzedawane i tak powiedziawszy prawie marwie zbywane bywaia. Że to ma wpływ nayszkodliwszy na rękodzielnie Niemieckie, osobliwie Saskie, łatwo poiać można. Rękodzielnie Saskie uciierpiały już i tak znacznie przez zatamowanie handlu z Hiszpania i daley przez ten Kray, poniewaz w całej Ameryce podniosły górcie ogień rewolucyi przeciw

Hiszpanii, a tabrać będzie naykonieczniysze potrzeby swoje tylko z fabryk Fryyskich.“

Przez Hamburg przeiędzał wyprawiony z Sztokolmu gońiec Szwedzki z depeszami do Paryża, i z powinszowaniem Królowi Ludwikowi XVIII. powrotu do tęj stolicy.

P r u s y.

1. W dniu 3cim Sierpnia, który iako rocznicę urodzin Fryderyka Wilhelma, Króla Pruskiego, w całej Monarchii Pruskiej uroczyscie obchodzono, złożyli w Merzeburgu przysięgę holdową mieszkańcy wcielonęj do Prus części Królestwa Saskiego pod nazwiskiem Xięstwa Saskiego, tudzież mieszkańcy miast Gdańska i Torunia, oraz obwodów onychże.

Polska, Gazeta W. Xięstwa Poznańskiego z dnia 16go Sierpnia, zawiera następuiające rządowe ogłoszenie:

Wydane do wszystkich Poddanych Pruskich, a umieszczone w Nrze 90 Gazety Berlińskiej z dnia 29. Lipca r. b. obwieszczenie JO. Kanclerza Państwa Xięcia Hardenberga, d. d. Saarbrück z dnia 12. Lipca r. b. tyczące się zakazu noszenia orderu Bonapartego legii honorowęj, podaje się jeszcze szczególnie poniżej dla wiadomości mieszkańców Wielkiego Xięstwa Poznańskiego:

„Obwieszczenie. — Gdy przyczyny, które skłoniły N. Króla Pruskiego do wydania Naywyższey Ustawy gabinetowey z dnia 26. Lutego r. b. zabraniaiaćy noszenie uzyskanych od byłego Rządu Westfalskiego orderów i ozdób honorowych, miały także miejsce i względem Francuzkiego orderu legii honorowey, skoro ozdoba tegoż orderu ma na sobie wizerunek lub napis Napoleona, i nie jest odmienioną wedle postanowienia N. Króla Francuzkiego z roku 1814. zapadłego, zaczęto uwiadomiaia się Poddani N. Króla Pruskiego, iż im niewolno nosić orderu legii honorowey z wizerunkiem Napoleona lub napisem jego.

Saarbrück dnia 12. Lipca 1815.”

Kanclerz Państwa,

K. F. de Hardenberg.

Zaleca się niniejszém wszystkim Właścicielom woyskowym i cywilnym, ażeby dopilnowały ścisłego przestrzegania niniejszego rozkazu, przestępuiaćym go osobóm, gdzie

Kółwiekby się z zakazaną ozdobą Bonaparte tego spostrzedz daly, takową odbierały i do wspólnie podpisanego niżej Naczelnego Prezesa odsyłały.

Poznań dnia 14. Sierpnia 1815.

Królewsko-Pruski Jenerał-Porucznik i dowodzący Jenerał, Królewsko-Pruski Naczelný Prezes W. Xięstwa Poznańskiego, v. Thümen, Zerboni di Spozetti.

Królestwo Polskie.

Obiedwie Gazety Warszawskie, dochodzące do d. 22. Sierpnia, zawierają urządzenie Ministerium Spraw wewnętrznych, tyżące się dostawy podwód w Kraiu Królestwa Polskiego, którego wstęp jest następujący:

„Ministerium Spraw wewnętrznych przekonane będąc, iak szkodliwe dla mieszkańców Kraiu i rolniczego gospodarstwa, z dostawy podwód w naturze na usługę rządową, wynikają skutki, iest w zamiarze zanieść do Rządu prośbę, aby ten ciężar ile obojętności dozwala, zmodyfikowanym został; niżeli iednak ostateczne Rządu nastąpi postanowienie, Ministerium S. W. wiadomione zostawszy, że przy rozpisywaniu podwód na posługę wojskową po Powiatach, żaden nie iest zachowany porządek, że dotąd trwające przepisy przez Władze powiatowe nie są dopełniane; że zamiast tym, mieszkańcy Kraiu ulegać raczyły muszą arbitralności Urzędników miejscowych, że dostawione w moc takowych rozpisów podwody, nie tylko na potrzeby wojska, ale nawet dla Urzędników i Oficjalistów cywilnych, do posług miejscowych, a niekiedy nawet i na użytek prywatnych są używane, uznano potrzebę przepisania tymczasowo instrukcyi, której dopilnowanie skutku poleca Prefektóm Departamentów. (Tu następują szczegółowe przepisy tego urządzenia.)

Wreszcie napełnione są Gazety Warszawskie nadesłanemi z miast powiatowych Królestwa opisami uroczystości, iakie się w tychże z powodu ałożenia przysięgi hołdowej N. Cesarzowi Alexandrowi, iako Królowi Polskiemu, odprawiły, i nie zawierają żadnych dalszych nowin krajowych.

T u r c y a.

Dnia 26go Lipca odprawiła się w Kon-

stantynopolu wielka Rada Dywanu z powodu wypłacenia podwójnego żołdu wojsku, iak to zazwyczaj bywa przed zbliżającym się miesiącem postu Tureckiego. Czekając tu na to, czy po wypłaceniu żołdu nie odbiorą niektóre rotę Janczarów rozkazu dla wyruszenia przeciw Serwiianom, którzy (iak wiadomo) podnieśli znowu bunt przeciw Porcie Ottomańskiej i trwają w nim ciągle.

Tymczasem postępuje ciągle Porta iak nasyconie w systemacie bronięcia Państwa Ottomańskiego od niebezpieczeństw zewnętrznych. Wydano już od dość dawnego czasu rozkazy nie tylko dla naprawienia i opatrzenia w żywność twierdz pogranicznych, ale nawet rozciągnięto te ostrożności środki na Dardanelle i Bosfor, gdzie wrzeczy samy teraz pracują przy Terapii około wystawienia z kamieni dwóch redut, które dotychczas z ziemi tylko usypanemi były.

Według doniesień ze Smyrny, kazał Gubernator tameczny z rozkazu W. Sultana zerwać tam dnia 11. Lipca gwałtem herb Napoleona z domu Konzula Francuskiego P. Foucarde, który go, pamimo kilkakrotnego wezwania, dobrowolnie zdjąć nie chciał.

Rozmaite Wiadomości.

Od wielu lat żyje w Paryżu Grecki Duchoway, Isa-Carus, który się urodził w Betleiem, z pokolenia Jessago, z krwi Dawida. Spędził ón młodość swą w klasztorze, na górze Libanu; wysłany został od swych nauczycieli, iako Misyonarz, do Europy, obiecał wiele Kraiów, przemieszkował długo w Rzymie, gdzie Pius VI. i Poprzednicy jego szanowali go szacunkiem swoim, i obsypali skarbami. Cesarz wszech Rosyi Paweł I., (iako Wielki Xiążę) i Cesarz Józef II. raczyli go odwiedzić i iść u niego. Hrabieniu Szwałow ważną uczynił usługi. Nie był ón obcym dla Cesarzowej Katarzyny, która do niego pisała list własnoręczny, w uprzejmych wyrazach. Na początku rewolucyi Włoskiej, znajdował się w Neapolu Obwiniono go, że iest Jakobinem, gdyż Lazaronów chciał wstrzymać od łupieztw i bezprawstw. Ośm lat ięczał tam w kaydanach, których dotąd ma znaki na ręku. Wypędzony potem do Francyi, przebywał w niej od lat dzieściu w wieku agrzybiałym, i największą ngdzy. Za weyściem Sprzymierzonych w ro-

ku przesłał do Paryża, czynił przykładowe usługi ranionym i chorym Rossyanom. Teraz był tak szczęśliwym, iż ściągnął na siebie uwagę N. Cesarza Alexandra. Wspomniałomysłay ten Monarcha ozdobił go krzyżem Sgo Włodzimierza, wyznaczył mu pensyi 1,000 rubli, i nadał tytuł Arcy-Biskupa Parphyra; dnia 27. Lipca wezwany był do stołu Cesarskiego. Król Francyi przeznaczył mu dwa Kościoły do obrzędu Greckiego, jeden w Paryżu, drugi w Marsylii; przy Kościołach tych będą założone Missye z Duszonymi Greckich.

Smierć Xięcia Berthier.

Jedna z Gazet Niemieckich umieściła o niej następującą, uznaną za godną wiary wiadomość:

„Ledwie Napoleon do Francyi wyjechał, wyjechała natychmiast Xiężna Berthier z dwoygiem dzieci swoich z Paryża do Bambergu do Ojca swojego, Xięcia Wilhelma Bawarskiego. Przybycie iéy tamte było tak nadspodzianém, że Xiężę dopiero przez gońca w dobrach swoich Banz musiał byđz o tém zawiadomionym. Uprzemiy Oyciec pośpieszył zaraz dnia drugiego do swojej ukochaney Córkki do Bambergu. Xiężę Berthier nie czynił żadney ostentacyi, okazywał się bardzo skromnym, bez sług na wszystkich spacerach, był dla każdego grzecznym, uniżonym i uprzedziwym; odwiedzał często teatr, wyieźdzał prawie codziennie po południu konno na spacer ze swoim Teściem, i oddał mu także jedną wizytę w dobrach dziedzicznych Banz, iako też w zamku Lahm.“

„Wyrok Napoleona przeciw wszystkim emigrantom i ich majątkóm, dotknął także i Berthiera, najwierniejszego iego towarzysza broni, który dla tego do Francyi chciał powrócić. Ale napróżno dopraszał się w Bayraycie, Monachium i Wiedniu o paszporty, które ze szczególniejszych względów dla Xiężney tylko wydane zostały. Jednakże i ta, doznała (iako wiadomo) trudności w Królestwie Wirtemberskiem, gdyż widziano ią wkrótce powracającą z całym dworem do Bambergu.“

„Tymczasem był Xiężę od pierwszéchwilii swojego przybycia, aż do ostatniego tygodnia straszney swéy śmierci, od Kommissarzy Policyi Królewskiej ściśle uważa-

nym, iako dalece tylko się to stać mogło zewnątrz rezydencyi Xiążęcay. Bliżko niéy znaydowało się we dnie i w nocy kilka żołnierzy policyynnych, a jeden Urażdnik iéżdźił nawet z początku za nim konno w należytey odległości, gdy na spacer wyieźdzał.“

„Od czasu iako Xiężna z Wirtembergu odesłana została i sekwestracya dóbr we Francyi i wiadomą się stała, zaczął się Xiężę Berthier sposobić do dłuższego pobytu. Ztwarzy iego zniknęła widocznie dawieysza wesołość, chociaż prawie codziennie przechadzał się spacerem po lasku Burger ze swoją powszechnie kochaną Matżonką, często sklepy w rynku odwiedzał, iéżdźił, osobliwości w Bambergu oglądał, w teatrze bywał &c. Tymczasem przypisywano tę iego poważną posępność uprzemiy troskliwości o będącą przy nadziei Matżonkę, tudzież o dwoie pełnych nadziei dzieci, i poważano go właśnie więcéy dla tego. Nie mogło także usyđz przed uwagą dostrzegaczą i to, iako wielką musiał toczyć z sobą Samym walkę, że będąc do tak żywey czynności nawykłym, w takim czasie, zupełnie nieczynnym zostawać musiał.“

„Od czasu oświadczenia Sprzymierzonych, wydanego dnia 13. Marca przeciw Napoleonowi, biegała już pogłoska, że jeden korpus woyska Rossyyskiego przez Bamberg do Francyi przechodzić będzie. Przy końcu Maia i na początku Czerwca przybyło około 70,000 ludzi, naywięcéy piechoty, i stanęło między Schweinfurt, Koberg, Kronach, Bayreuth i Norymbergą, a główna kwatéra polnego Marszałka Barclay de Tolly przeniesioną została do zamku letniego Seehof. Dnia 1go Czerwca przeciągało przez miasto Bamberg około 5000 nieporównanie pięknych iéźdzców na dzielnych koniach, w pośród których znaydował się przybyły kilkoma dniami wprzódy Jenerał Sacken z całym swoim Sztabem, dla oglądania pojedynczych przeciągających oddziałów. Ledwieco ostatni oddział iazydy o godzinie w pół do zgiéy przeciągnął, gruchnęła nagle wieść w mieście, że Xiężę Berthier właśnie co tylko zleciał z okna i cały jest zdruzgotanym. Jakkolwiek straszną była ta wiadomość, przeciez powszechnie byli ci wyśmianymi, którzy iéy uwierzyć chcieli; brano ią bardziéy za wynalazek głów próżniackich. Ztém wszystkiem udało się bardzo wiele ludzi przez górę Domburg do rezydencyi dla przekonania się o prawdzie, lub fałszu

tę wieść; powrócili niestety mocno zatrwożeni, gdyż wieść tę potwierdzić musieli. W oka mgnieniu uyrzano ludzi ze wszystkich stanów i dzielnic miasta cisnących się na ulicę Ludwika dla oglądania 65 do 70 stóp wynoszący wysokości, z której ten przez swoje talenta tak świetny Xiążę spadł i śmierć swoją znalazł. W zadumieniu pogrążony, nikt z początku o tem nie pomyślał, czy nieszczęśliwy przypadek, albowi też i takowe przedsięwzięcie były przyczyną tej śmierci, która nie tylko na Bawaryę, z okoliczności związków familiaynych, na Napoleon a i cały Naród Francuzki, ale też na cały ład stały i jego Monarchów bardzo ważny wpływ mieć musiała. Późnię dopiero, iak się zmyśla o tem zdarzeniu nieco oswojono, zaczęto się pytać, iakim sposobem mógł się takowy zdarzyć przypadek? Niektórzy chcieli wierzyć, że życie spokojne w okolicznościach wyżey pomienionych nieznosnem stać się musiało tak wielkiemu jenniuszowi, a to tem bardziej, im mocniejszy z nim wrazenie czyniła myśl o niebezpieczeństwach, któremi Oyczyzna jego była zagrożoną, i im pewniejsza wiadomość tego samego jeszcze poranku o zupełney klęsce Murata nadeszła. Przy bliższem jednakże roztrząsaniu wszystkich okoliczności pokazało się, że tylko sam przypadek to zrażdził. Już od dni kilku przed tem skarżył się Xiążę na ból głowy i radził się dla tego Lekarza domowego swęy Zony, który się obawiał powrotu wiadomey jego podagryczney słabości. Zrana jeszcze przechadzał się pieszo, a konie były już zaprzężone do pojazdu dla wiezienia go na zwyczajny popołudniowy spacer, gdy sprawiony kurz przez łazę Rosyyską, wyjazd jego nieco przedłużył. Po krótkiey pauzie poszedł do pokoju ubocznego, zapewne dla przekonania się swemi oczyma, czyli już będzie można wyjechać. Ponieważ okno na czwartem piątrze wyżey iak z stopy nad posadzkę jest wyniesionem, i ponieważ dla uzyskania widoku na leżącą w głębi ulicę Ludwika, zawsze przy oknie stało jedno krzesło, przeto stanął i ón na tem krześle, lecz stracił zapewne dla mocney swęy tuższy równowagę, spadł nagle na dół, wprądy na otaczający zamek parkan, catery stopy wysokości mający, a po tem dopiero na ulicę. Naturalnie był w oka mgnieniu nieżywym; cała twarz jego razem ze szczęką adrungotła się i wielka część mózgu z czaszką rozleciała się. Przy nastąpnęy dla drugiego sekcyi, miano jeszcze znaleźć

troje ziober złamanych, palec wielki u prawęy nogi iak gdyby odstrzelony, i jedną gołę złamaną; reszta całe jego ciało, wyjąwszy małą jedną wadę w śledzionie, było zupełnie zdrowem.

„Przybyły dnia 2go Czerwca do Seehof, Rossyyski Marszałek polny Barclay de Tolly, wydał natychmiast rozkaz, aby dwa pułki Rossyyskie w okolicy Bambergu stojące, wystąo dla znaydowania się na placu kościelnym w czasie świetnego obchodu pogrzebu ciała Berthiera na dniu 5. Czerwca wieczorem. Licznie zebrani Rossyyscy Jenerałowie, którzy naówczas w mieście i okolicy jego przebywali, byli wraz z pierwszymi Satabu Officerami w tym orszaku. Marszałkowska laika, kapelus Xiążęcy i różne orderzy Niebożczyka, niesione mi były na trzech wielkich pasowo aksamiotnych poduszkach. Ciało złożonem zostało tymczasowo w Kościele katedralnym, dopóki nie będzie mogło być do grobu familiynego w Banz, dotąd jeszcze nieukończonego, przeniesionem. Serce osobno schowane. Familia Xiążęca dwoma dniami przed pogrzebem, wyjechała do Banz, skąd dopiero za kilka tygodni, na obchód exekwii powróciła.

„Podług pewney powieści, dwór Berthiera we Francyi, złożony z szlachetnych jego zwolenników, chciał się w kilkaset koni udać do niego, lecz był zatrzymanym na granicy. Równie też mówią, że Napoleon włożony na majątek Berthiera sekwestr, dla jego wielkich zasług we Francyi pod tym zniosł był warunkiem, aby wszystko na Starszego syna spadło, którego dochody we Francyi do 800,000 franków wynosić mają, nie licząc do tego sumy, w banku Angielskim złożonych.”

Sprostowanie. Umieszczony w przeszłym Nrze tej Gazety pierwszy ze Lwowa artykuł, tak sprostować należy:

„IX. Józef Jarina, teologii, filozofii i nauk wyzwolonych Doktor, tudzież Profesor publiczny porządkowy teologii moralacy, i C. K. Examinator w Archidiecezyi Lwowskiej obrządków Łacińskiego, Grecko-Katońskiego i Ormiańskiego, mianowanym został Wyrokiem N. Pana Nauczycielem religii w Liceum Lwowskiem.”